

הפמפתה

לחיות באור הפרשה

עם תורה דעתיקה
סתימאה דעתיקה
לא תגליא לעתידי לביא
י"ל בעזרה ע"י "מכון אור האורות"
רבינו נחמן מברסלב זיע"א

B48148@gmail.com

ל'לקוטי-מוהר"ן' על התורה ומועדיה

גליון 64

פרשת בהר-בהקתי תש"כ

עם פרקי אבות - פרק חמישי

פרשת בהר

ענין 'שמיטה'

א. ח"א ו, ו - 'דשמיטן גדפיהו' [נוצותיהם היו שמוטות] (בבא בתרא עג). פרש רש"י: 'נוצות'. זה בחינת 'מחלקת ובזיונות', כמו שכתוב (דברים כה, יא): "כי ינצו אנשים". הינו שאין משגיחין על מחלקת ובזיונות שמבזין אותן, 'ושומעים חרפתן ואינם משיבים' (שבת פחג). וזה לשון 'דשמיטן', כמו שכתוב (דברים טו, ב - בשמטת כספים: "וזה דבר השמטה) שמוט כל בעל משה ידו" - הינו שלא יתבע עלבונו.

"והיתה שבת הארץ לכם לאכלה" (ויקרא כה, ו)

ב. ח"א נח, ד - בחינת 'שבת' משפיע לשאר העולמות בבחינת (ויקרא כה, ו): "והיתה שבת הארץ לכם לאכלה".

"וקדשתם את שנת החמשים שנה, וקראתם דרור בארץ לכל ישביה, יובל הוא תהיה לכם" (ויקרא כה, י)
"יובל, על שם תקיעת-שופר" (רש"י)

ג. ח"א מה - ענין 'מחאת פנים בתפלה' - כי בכל יד, חמשה אצבעות, והכאות האורות יד ימין ביד שמאל, הינו חמשה פעמים חמשה, גימטריא כ"ה. והכאות יד שמאל ביד ימין חמשה פעמים חמשה, גימטריא גם כן כ"ה. שני פעמים כ"ה, גימטריא חמשים. זה בחינות חמשים פעמים יציאת מצרים שזכר בתורה, כי 'עלידי בחינות יובל', יצאו מגלות מצרים" (אור בשלח מו). ועקר גלות מצרים, שהיה הדבור בגלות, ובשביב זה היה משה כבד-פה. ועלידי גאלה נתהוה בחינת פה. נמצא שעלידי חמשין שערי בינה נתהוה הפה.

ד. ח"ב א, יב-יד - 'שופר' הוא בחינת 'תפלה', בבחינת (תהלים קיח, ה): "מן המצר קראתי ייה, ענני במרחב ייה, וזה בחינת 'מצר השופר' ו'מרחב השופר'. גם הוא בחינת (בראשית ב, ה): "שיח השדה", שחוזרין כחם לתוך התפלה, בבחינת (בראשית כד, טג): "ויצא יצחק לשוח בשדה", שתפלתו היתה עם 'שיח השדה', שכל 'שיח השדה' חזרו כחם ונתנו אותם בתוך תפלתו. וזה בחינת 'שופר', בבחינת (יהושע ו, ה): "במשך בקרן היובל", ראשייתבות: "ויצא יצחק לשוח בשדה".

[וכן בח"ב יא - כשאתם מתפלל בשדה, אזי כל העשבים כאין בתוך התפלה, ומסיעין לו ונותנין לו כח בתפלתו. וזה שנקראת התפלה 'שיחה', בחינת (בראשית ב, ה): "שיח השדה". וזה בחינת (שם כד, טג): "ויצא יצחק לשוח בשדה", שתפלתו היתה עם סיוע וכל השדה - וכשיש פגם ועפוב עליה, אזי (דברים יא, יז): "והאדמה לא תתן את יובלה". - כי אפלו כשאינו מתפלל בשדה, נותנים גם כן 'יובל הארץ' סיוע בתפלתו, דהינו כל מה שסמוך אל האדם, כגון אכילתו ושתיתו - רק כשהוא בשדה, שאזי סמוך להם ביותו, אזי כל העשבים וכל 'יובל האדמה' נותן כח בתפלתו. וזה 'יובל' ראשייתבות: "ויצא יצחק לשוח בשדה", שכל יובל השדה התפללו עמו].

ה. ח"ב ז, יבסוף - 'חרות' זה בחינת 'יובל', בחינת כלליות בין ותלמיד (בחינת 'מקפידים', עין בפנים), כי 'יובל' הוא אותיות: "יובל בניני ל'מודי יי" (ישעיה נד, יג), 'בניני' זה 'בן', 'למודי ה' הם 'תלמידים'. ומשם מקבל המלכות הפרנסה. וזהו (קהלת י, י): "אשריך ארץ שמלכך בן-חרוין", 'שמלכות' מקבל ה'פרנסה' מבחינת 'חרות', בחינת 'יובל'. - 'ועל-דייזה זוכין ל'הארת הרצון' בשעת האכילה. וזהו (שם): "אשריך בעת יאכלו", 'בעת' זה בחינת 'התגלות הרצון' שמתגלה בשעת אכילה (עין בפנים).

וזה (בראשית מא, א): "ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חלם" וכו'. 'שנתים ימים' זה בחינת (שמואל-א א, כ): "תקופות הימים",

"תקופות השנים" (שמות לה, כב). בחינת עולם-הבא, יום שפלו ארץ, למעלה מהזמן, ששם סדר הזמנים הוא בחינת 'מקיפים', שהם כל התענוגים והשעשועים של עולם-הבא. ו'פרעה', זה בחינת 'יובל', פמובא בזהר (ויגש רי): "דכל נהורין אתפרעין ואתגלון מנה".

"וכי תמכרו ממכר לעמיתך, או קנה מיד עמיתך"
(ויקרא כה, יד) - עניני 'משא-ומתן'

ו. ח"א יג, א - איתא בזהר (פנחס דף רכד): "רוחא נחת לשבך חמימא דלבא, וכד נחת רוחא, לבא מקבל לה בחדוה דנגונא ד'ליויא" [רוח יורדת לשבך חמימות הלב, וכשהרוח יורדת, הלב מקבל אותה בשמחה של גגון הלויים]. 'רוחא' זה בחינת 'צדקה', שהיא "רוח נדיבה" (תהלים נא, יד) - על-ידו מקררין חמימות 'תאות-ממון'. וזה בחינת (שם עו, יג): "יבצר רוח נגידים", שה'רוח' ממעט תאות ה'נגידות' והעשירות. נגונא ד'ליויא', זה בחינת 'משא-ומתן באמונה', ששמח בחלקו ואינו אץ להעשיר, כי ה'נגינה' זה ה'משא-ומתן', כמו שפיתוב (שם פא, א): "שאו זמרה ותנו תף". 'חדוה', זה ששמח בחלקו. - ונתבטל בחינת (בראשית ג, ט): "בזעת אפיה תאכל".

ז. ח"א יד, יב - על-ידי ה'שלום' זוכין ל'תפלה', ועל-ידי-זה זוכין ל'שלום-הכללי', שלום בכל העולמות. ואזי יתבטל כל המשא-ומתן מן העולם, כי כל המשא-ומתן הוא מהעדר השלום, כי אי-אפשר שיהיה רצון המוכר והקונה שוה, כי זה רוצה למכור וזה רוצה לקנות, ואם היה רצונם שוה, לא היה אפשר שיהיה נעשה שום משא-ומתן - נמצא, שכל המשא-ומתן והסחורות, הוא רק על-ידי בחינת 'מחלקת', שאין שלום בין הרצונות. אבל לעתיד-לבוא שיהיה השלום המפלא בעולם, כמו שפיתוב (ישעיה יא, ט): "וגר זאב עם כבש ונמר עם גדי", אזי יתבטל המשא-ומתן.

ח. ח"א נג, ד-בסוף - עקר האמונה צריך להיות במשא-ומתן, כמו שפיתוב (שבת לא): "נשאת ונתת באמונה". וצריכין להתגבר מאד בשעה שעוסק במשא-ומתן, שלא יפל אז ל'תאות-ממון' בכלל חסו-שלום, רק משאו ומתנו יהיה באמת ובאמונה, ולשבר ולבטל כל המחשבות והבלבולים והתאוות של ממון שבאים עליו - רק כל פונתו יהיה בשביל השם-יתברך לבד, כדי שיזכה לעבד השם-יתברך על-ידי הממון שירויח, ולתן צדקה להחזיק לומדי-תורה ועובדי-השם.

ט. ח"א נט, ט - מי שאינו עושה משא-ומתן באמונה, והוא משקע ב'תאות-ממון' וגוזל את חברו, אזי מעורר חסו-ושלום דם נדה' להשכינה, בבחינת 'פגם הברית'. - וזה עקר תקונו של המשא-ומתן: שיכון בכל הלוף והלוף ובכל דבור ודבור שהולך ומדבר בשעת המשא-ומתן, שפונתו: כדי שירויח כדי שיתן צדקה, וזה בחינת 'תקוה-הכללי' של המשא-ומתן.

י. ח"א לה, וז-חט - יש שנה שהוא בחינת 'משא-ומתן באמונה', כי פשעוסיק במשא-ומתן באמונה, אזי ה'מחין' הינו 'נשמתו' באה לתוך אמונה, ונתחדשו שם ונתחזקו מעיפותם. וזה (בבא-בבא קע"ה): "הרוצה להחכים יעסק בדיני ממונות",

הרוצה לחדש את 'שכלו' 'נשמתו', יעסק בדיני ממונות, הינו 'משא-ומתן באמונה'. כי אי אפשר לעסק במשא-ומתן באמונה, כ"אם בקי בדיני ממונות שלא יכשל בהם. - ואזי ממשיך שכל חדש מאור-הפנים. - ואזי צריך לשמר ה'אמונה' שלא יינקו ממנה החיצונים.

וכשעוסק במשא-ומתן כל כך באמונה, נעשה 'חשמ"ל' הינו 'מלבשו', סביב ה'אמונה', ואזי "אמא מספכת על בנהא" שלא יינקו ממנה. - ומשא-ומתן באמונה, זהו בחינת 'הקרבת הקרבן תמיד' ו'הקטרת הקטרת'. - ומי שעוסק במשא-ומתן באמונה, עושה טובה לחברו שהוא משרשו, שמחין של חברו מתחדשין בתוך המשא-ומתן שלו שבאמונה.

יא. ח"א נד, ג - משא-ומתן, היא בחינת יחוד צדיק וכנסת-ישראל. ה'צדיק' נקרא 'משא', כי הוא נושא את העולם "כאשר ישא האמן את הינק" (במדבר יא, יב), והוא נושא כל הברכות, כמו שפיתוב (משלי י, ט): "וברכות לראש צדיק", והוא 'נושא' הטפה זרעיית של כל הנשמות, בבחינת (תהלים קכו, ט): "נשא משך הזרע", ומשפיע לכנסת-ישראל, והיא נותנת לכל העולם. ועל-שם-זה נקראת כנסת-ישראל 'מתן', על שם (משלי לא, ט): "ותתן טרף לביתה וחק לנערתיה".

וכל-דבר שבעולם יש בו 'ניצוצות הקדשה' שנפלו בשעת שבידה, 'אותיות' שנשברו ונפלו. וכל דבר יש לו שעה, וצריך לבוא בשעה זו לאדם זה שהוא משרש אחד עם אותו הניצוצות שיש בזה הדבר. והוא מקבל חיות מהאותיות הנשברים, על-ידי-זה נכלליו האותיות בזה האדם בחיות שלו, ונעשה מהם קומה שלמה, ומתפשט בחיות של כל הגוף, ועל-ידי-זה נשלמין האותיות.

וצריך לשהות הדבר אצל זה האדם להשתמש בו, עד שנפסקין האותיות והניצוצות השיכין לשרשו, ואחר-כך יוצא מרשותו לאדם אחר, שהגיע העת שיהיה עליה להאותיות הנשארם, שהם משרש אחד עם האדם האחר, ועל-כך יוצא לרשותו. ולפעמים חוזר הדבר ובא לאותו האדם שהיה שלו מתחלה וכו' (עין בפנים פלאות ענין הזה).

ועל-שם-זה נקרא 'מקחו-ומכור', וכל הדברים וכל הלמוד 'משא-ומתן', כי על-ידם נתיחד 'צדיק וכנסת-ישראל' הנקראים 'משא-ומתן'.

יב. ח"א ס, ד - 'שליש בפרקמטיא' (בבא-מציעא מב), הוא כנגד העשירות שנזכר אצל 'סדום'. כי בסדום פתיב (איוב כח, ד): "הנשפחים מני רגל", כי רצו לבטל המשא-ומתן שהוא בחינת רגל, כמו שפיתוב (דברים לג, יח): "שמח זבולן בצאתך", על-כך צריך דוקא משא-ומתן.

יג. ח"א סב, ו - יש חושבים שצריך לעבד את האמצעי, כמו שטעו בעגל' שרצו לעשותו 'אמצעי' בינם לבין השם-יתברך, שאמרו (שמות לב, א): "אשר ילכו לפנינו". ובטעיות כזה רבים נכשלים, שמאמינים בהשם-יתברך וגם באמצעי, ואמרים שצריך לסבות, שמאמינים למשל בהסבה של פרנסה שהוא המשא-ומתן, ואמרים שהסבה עקר, כאלו בלא הסבה אין יכלת ביד השם-יתברך לתן להם פרנסה. ואין הדבר

כן, כי הקדוש-ברוך-הוא 'סבת כל הסבות' ועלת כל העלות, ואין צריך לשום סבה, ועסקנו באלו הסבות: צריך להאמין בהשם-יתברך לבד, ולא לעשות מהסבות עקר.

יד. ח"א צג - כל העושה משא-ומתן באמונה, מקים מצות עשה של "ואהבת" (את ה' אלקיך, דברים ו, ה), שהיא שרש לכל מצוות-עשה (תקוני-זהר נא). ואיתא בגמרא על פסוק "ואהבת" (ויקא פו): "שתראה שיתאהב שם שמים על ידך. ביצד: אדם קרא ופנה ושמש תלמידי חכמים, ועסקו בנחת עם הבריות, ומשאו ומתנו באמונה, מה הבריות אומרים: אשרי מי שלמדו תורה" וכו' - נמצא שם-שמים מתאהב על ידו, ומקים מצות "ואהבת". - גם ב'משא-ומתן באמונה' בא למדרגה שלמעלה מהזמן, כדאיתא בגמרא (שם): "ועליו הכתוב אומר (ישעיה מט, א): 'ישאל אשר בדך אתפאר'. ו'ישראל עלה במחשבה' (בראשית-דברה א, ד), בחינת 'למעלה מהזמן'. - גם על-ידי 'משא-ומתן באמונה', יכול להתפלל בשכל צח, כי 'תפלה' הוא דבר העומד ברומו של עולם" (ברכות ו), בחינת 'למעלה מהזמן'.

טו. ח"א רי - על-ידי 'משא-ומתן באמונה', הוא מקים "ואהבת" (את ה' אלקיך, דברים ו, ה), כמו שאמרו (ויקא פו): "ואהבת", שיהא שם שמים מתאהב על ידך. וכשקמים "ואהבת", יהיה לו פרנסה בלא יגיעה וטרח, כי "קשין מזונותיו בקריעת ים-סוף" (פסחים קיח), ו'קריעת ים-סוף' היה על-ידי זכות 'אברהם' (זהר תרומה קעז), בחינת 'ואהבת'.

טז. ח"א רפ - כשעושין משא-ומתן, צריך שיקשר מחשבתו רק בהתורה והדינים המלכשים שם. ומי שנופל אל המשא-ומתן בעצמו, ואינו מקשר מחשבתו אל התורה המלכש שם, אזי ענשו: שצריך לדון בדין-תורה, וצריך להביא כל הדברים והמחשבות והעסקים שהיה לו בשעת המשא-ומתן, אל התורה, שצריך לחזור ולספר הכל לפני הדינים, והם פוסקים על זה דין-תורה - נמצא שחזר ונעשה מכל דברי המשא-ומתן תורה - והוא נקמה שהתורה נוקמת בו - ואזי מראים לו שכל המשא-ומתן הוא תורה, כי עכשו נעשה מהכל דין-תורה.

גם צריך אמונה בהמשא-ומתן, שישא ויתן באמונה, ויהיה הדבור דבור אמת, כמה שאמרו (שבת לא): "נשאת ונתת באמונה". כי 'משא-ומתן' הוא בחינת 'שמנשאין' ומרימין הדבר, ונותנין' ומשיבין אותו למקומו, כי יש קדשות נפולות, ניצוצות שנפלו, ועל-ידי משא-ומתן מנשאין ומרימין אותן ונותנין אותן למקומן. ועקר ברור הניצוצות מן הקלפות הוא על-ידי 'אמונה' וכו'.

יז. שיחות הר"ן רפט - מי שאינו להוט ונבקל להון, ואיננו נושא-ונותן יותר מכפי ממונו שיש לו, רק עושה משא-ומתן באמונה בממונו לבד, ואינו לווה מאחרים לעשות משא-ומתן גדול - מקים "ובכל מאדך" (דברים ו, ה).

יח. ספורי מעשיות, מעשה ג מתגר - יש לכם רשות לעסק בשאר פרנסות, אבל בזה תשתדלו להשקות איננות.

ספר המדות, עניני 'משא-ומתן' - [א] שנה שהיא שנת משא-ומתן, הוא סימן טוב לבריאות הגוף (מזון ח"ב

א). [ב] על-ידי 'משא-ומתן באמונה', נתבטלים הקללות (מזון ח"ב יח; קללה ח"ב ו), [ג] צריך לעסק באיזה משא-ומתן, כדי שלא יצטרך לסוף לבטל מדברי-תורה (נהנה מאחרים ט).

"אל תונו איש את אחיו" (ויקרא כה, יד), "זו אונאת ממון" (רשי"י)
"ולא תונו איש את עמיתו" (ויקרא כה, יז), "זו אונאת דברים" (רשי"י)

ספר המדות, עניני 'אונאה' - [א] על-ידי אונאת דברים, הבנים מתים (בנים עו), [ב] כל השערים ננעלו, חוץ משערי אונאה (בושה לו), [ג] הכל נפרע ביד שליח, חוץ מאונאה. ואין הפרגוד ננעל בפניו (בושה לז), [ד] אונאת ממון, מתר להנאות את עובד-אלילים (גנהגו-גנולז) ו. [ה] על-ידי אונאה, נעשה עני (מזון עו).

"וכי תאמרו מה נאכל וכו'?!"
וצויתי את ברכתי וכו'!" (ויקרא כה, כ"א) - ענין הבטחון -

יט. ח"א עו - מעלת הבטחון: 'בטחון' הוא בחינת 'הסתכלות', שמסתכל וצופה בעיניו להשם-יתברך לבד ובטוח בו. כי ההשפעה יורדת מלמעלה תמיד, אך שהיא בלא זמן, כי לפעמים דבר שצריך לו עכשו, יבוא בשמים או שלש שנים. אך על-ידי הסתכלות בבטחון, עושה לההשפעה גבול וזמן, שתבוא השפע בעת וזמן שהוא צריך. וזה פרוש הפסוק (תהלים קמה, טו): "עיני כל אליך ישברו", בהסתכלותו בעיניו להשם-יתברך, על-ידי-זה "נותן להם את אכלם בעתו", 'בעתו' דיקא, בעת וזמן שהוא צריך.

כ. ח"א רנה - יש כמה מעלות ומדרגות בבטחון עד איך סוף, וכל מה שהשכל גדול ביותר, יש לו בטחון יותר, וכפי הבטחון פן זוכה להרבות בצדקה, ועל-ידי-זה זוכה להשלים ולתקן הדבור שהוא גדר האדם.

כא. שיחות הר"ן קנב - לענין הנהגת הבית בפרנסה ומלבושים ושאר צרכי הבית, על-פירב חסר לאדם הרבה, לזה חסר מלבוש פשוט, ויש שחסר להם מלבושים חשובים או דירה וכו', שצריכין להמתין לישועת-השם, "ולכלי לדחק את השעה" (ערוכיין יג) למלאות החסרון תכף-ומיד, ואמר על עצמו: שאם לא היה מתין בבטחון לישועת-השם בשהיה חסר לו איזה דבר, היה צריך ללוות לעצמו ולהיות בעלי-חוב, עד שהיה מכרח להיות נוסע ומטלטל, כמו שאנו יודעים ענין הנוסעים, שהם מכרחים תמיד לפע על המדינה מחמת שהם תמיד בעלי-חובות.

וצריכין להרגיל עצמו בזה מאד, כי לכל אדם חסר הרבה, וצריך להסתפק במעוט ולהנהיג ביתו כפי השעה והזמן, ואם נדמה לו שצריך מלבוש או לאשתו ובניו, אף-על-פי שמכרח לו, אל ידחק השעה ללוות ולהקיף ולהיות בעלי-חוב, אך ימתין עד שיבא עתו. ומוטב שיהיה בעלי-חוב לעצמו או לבני-ביתו במלבושים, מלהיות בעלי-חוב לאחרים, כי בכל עניני פרנסה צריכין להמתין עד שיבוא עתו, כמו שכתוב (תהלים קמה טו): "עיני כל אליך ישברו, ואתה נותן להם את אכלם בעתו".

כב. שיחות הר"ן שז"שח - לענין מה שדרך העולם לומר בכל שנה ובכל עת: "שעכשו אינם עתים טובות, ובשנים הקודמים היה טוב יותר" וכו'! - ענה ואמר: "הלא אדרבא, השם-יתברך מנהיג עתה העולם יפה יותר מקדם!" [אדרבא דער אייבערשטער פירט היינט שענער די וועלט!] - וכל דבורים ושיחות פאלו הם מן היצירה, להכפיד הצער ולהגדיל דאגת הפרנסה פאלו עכשו אפס תקנה, ובאמת הוא שקר וכזב כי השם-יתברך מפרנס ומכלכל העולם תמיד ובכל דור ובכל שנה וכו' - ומה שצועקים: "שהקמים הראשנים היו טובים מאלה", כבר צווח שלמה על זה וסתר דבריהם (קהלת ז. י) וכו'.

וכן עכשו בודאי הבחירה הפשוטה, ובודאי יש פח עתה גם עתה לכל אחד ואחד לברח מדאגות ושיחות של צער פאלה, ולבטח בהשם ולקבל על עצמו עמל התורה תחת עמל המר של דאגת העולם-הזה, ובודאי יפרנסו השם-יתברך, כי השם-יתברך מפרנס העולם תמיד באזן עתה - אדרבא, השם-יתברך מנהיג העולם בכל פעם יפה יותר וכו'.

כג. חיי מוהר"ן קי - ספר: שהיה עני שבוע אחד, ופעם אחת לא היה לו מה לאכל בערב, והלך בשדה בדרבו, ומצא פאטשיילע אחת עם גרויפן [כעין מטפחת עם גריסים], והביא לביתו לבשל. וכפי הנשמע מפיו: שזה הדבר היה יקר בעיניו כמוצא שלל רב, על שהיה לו בטחון בהשם-יתברך, והשם-יתברך הזמין לו פרנסה בשדה. - ואמר: שהוא יודע מבטחון, שאפלו אם היה יושב בשדה ממש, היה לו בטחון בהשם-יתברך שיזמין לו פרנסתו.

כד. חיי מוהר"ן תצט"תק - פעם אחת ספר מענין הבטחון, ואמר: שיש צדיקים שאין מניחים אצלם ממון מיום לחברו, כמו שמספרין מכמה צדיקים גדולים שהיו לפנינו, כגון הבעל-שם-טוב ז"ל, והצדיק הקדוש מורנו הרב אלימלך ז"ל, וכיוצא בהם, שבכל יום ויום היו מפזרים כל הממון שהיה בידם, ולא הניחו אצלם שום ממון מיום לחברו.

ואמר: שצריכין להיות לזה בריה גדול להיות חזק בהבטחון ולעמד על עמדו וכו'. וכפי המובן מדבריו: שהיה חפץ ומשתוקק לזכות אותנו להגיע להנהגה הקדושה הזאת למדרגת בטחון הנ"ל, לבלי להניח שום ממון מיום לחברו.

כה. חיי מוהר"ן תקא - מכבר אמר: שחפץ מאד שיהיה לנו פרנסה, אף-על-פי שבטחון גם-כן טוב-מאד, אף-על-פי כן טוב-מאד פשוטין שיש לו מעמד פרנסה, כי במקום עבודת הבטחון, במקום זה יעשה עבודה אחרת. כי אם לא יהיה לו מעמד פרנסה ויהיה לו בלבול הדעת, ויצטרך בכל פעם לחזק עצמו במדת הבטחון, במקום זה יעסק בעבודה אחרת והתחזקות אחר בשאר עניני עבודת השם. ואף-על-פי כן אמר: "שהעקר הוא 'בטחון'". - ואמר בזה-ההלשון: "נאר בטחון" [רק בטחון].

כו. נוכחי אור, אנשי מוהר"ן ח"ב ג - ר' א. מבארדיטשוב, היה חתן עשיר גדול, והיה לו בעצמו מעות הרבה - ורבנו ז"ל צוה עליו: "שלא יעשה שום עסק, רק לעסק יומם ולילה בתורה ותפלה!" - ושאל אותו השאלה

הידוע: "מה נאכל?"! - והשיב לו: "וועסטו זיין א מקבל!" [שתהיה מקבל!] - ונתמלא מאד ברגז גדול, ולא נסע לרבנו ז"ל ב' שנים, ובתוך-כך ירד מנכסיו, עד שמלא נפשו לשוב ולנסע לרבנו ז"ל, ואז טפח לו על כתפיו: "נו אברהמ'ל, ווער האט אויסגעפירט? וועסטו מיך כאטש איצטער פאלגן, וועסטו זיין א שיינער מקבל, און אז נישט וועסטו זיין א פערזווערטער מקבל!" [נו אברהמ'ל, מי נצח? אם לפחות עתה תצית לי, תהיה מקבל יפה, ואם לא, תהיה מקבל חלוד!] - וכן הוה, כי הקשה ערפו ולא רצה לצית (כי היה איש חיל ומשכיל ומבין בכל עסקי משא-ומתן, ומלמד בקרב ולשון, והיה קשה עליו מאד להטות שכמו לסבל בפשיטות על תורה, ולהיות מקבל), עד שנתקיים בו מכוון ממש ככל הנ"ל, ואחר-כך הודה ולא בוש.

ספר המדות, עניני 'בטחון' - ואו מי שאין לו בטחון, הוא דובר שקרים, ועלידי שקרים אין יכול לבטח באמת (אמת כט; בטחון ה"ו). [בו עלידי אמונה, יכול לבוא לבטחון (אמונה לב).] [ג] פשבא על אדם איזה בושא, בידוע שאין לו בטחון (בושא י"ד). [ד] עלידי בטחון, לא יבוא עליו בושא (בושא טז). [ה] מי שיש לו בטחון, אין לו שום פחד (בטחון א; פחד טו). [ו] עלידי בטחון, בא שלום (בטחון ב). [ז] בטחון, בא עלידי יראת-שמים (בטחון ג; יראה כב). [ח] עלידי אמונה, יבא לבטחון (בטחון ד). [ט] מי שבטוח בהשם-יתברך, הקדוש-ברוך-הוא מצילו מפל צרות ובפרט מהריגה (בטחון ז). [י] עלידי בטחון, אין אדם צריך לחברו, גם אין אדם מכלימו (בטחון ח). [יא] עלידי בטחון, אדם נצול מדאגה (בטחון ט). [יב] עלידי בטחון, יזכה לידע שמות הקדש (בטחון י). [יג] מי שאין לו מדת הבטחון, ישמר את-עצמו שלא לביש שום אדם, גם יזהר להתפלל בכונת הלב (בטחון יא). [יד] מי שיש לו בטחון, לא יתקצרו ימיו (בטחון יב). [טו] מי שאין לו בטחון, יקום קדם אור הבקר ויאמר בקשות בקול-רם (בטחון יג). [טז] עלידי שתיקה, יזכה לבטחון (בטחון יד). [יז] עלידי זהירה מלתן תקיעת-כף, יזכה למדת הבטחון. גם עלידי שלא יתחבר עם רשעים (בטחון טו). [יח] עלידי חנפה, נאבד הבטחון (בטחון טז). [יט] מי הירדן, הם סגלה לבטחון (בטחון יז). [כ] עלידי הבטחון, האדם נתקרב להשם-יתברך (בטחון יח). [כא] מי שבוטח בעפ"ם, דילה דילהון (בטחון יט). [כב] מי שנשמר מהרהורי עבודה-זרה, זוכה בכל פעם לבטחון, עד שאינו דואג מה יאכל למחר, והוא במדרגת (תהלים סח, ב): "ברוך ה' יום יום" (בטחון כ"ב ב; הרהורים כ"ב א). [כג] מי שיש לו בטחון מנעריו, הוא נצול מגזלנים (גנבה-וגזלה טז). [כד] בשתרצה לילך בדרך, תקשר את-עצמך קדם במדת הבטחון, ועלידי-זה לא יגף רגלך (ב"ר ז). [כה] עלידי בטחון, נמתק הדין, ונמשך החסד (המשתדדין כט). [כו] עלידי בטחון, לא יבאו לך מחשבות-רעות (הרהורים לז). [כז] ההתנשאות בא, עלידי הבטחון שבשעת צרה (התנשאות כא). [כח] מי שבטחוננו על אחרים, בא לידי חנפה (חנפה ו). [כט] עלידי בטחון, האדם נפלט מצרותיו

(ישועה יב). ולו על-ידי בטחון, תזכה להבין שישועתך מאת הקדוש-ברוך-הוא ולא מאדם (ישועה יד). [לא] על-ידי בטחון, יזכה לשמח בחסד השמים-ברך (ישועה יז). ולב] על-ידי בטחון, יעשה לך חסד (ישועה ט). [לג] על-ידי בטחון, לא יוכלו השונאים להרע לך (מריבה מד). [לד] על-ידי בטחון, אויביו לא ישמחו בצרתו (מריבה טו). [לה] מי שאין בטחונו באלקיו, על-ידי-זה באים מלחמות ומריבות (מריבה צח). [לו] על-ידי בטחון תנצל מפחד (פסד ג). [לז] על-ידי בטחון, בא שמחה (שמחה יז). [לח] על-ידי רדיפת שלום, בא לבטחון (שלום ה). [לט] על-ידי בטחון, הקדוש-ברוך-הוא שומע תפלתו (תפלה לא). [מו] על-ידי בטחון, תפלתו של אדם נשמעת (תפלה סח).

"יכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך, והחזקת בו" (ויקרא כה, לה) "אל תניחנהו שייד ויפל ויהיה קשה להקימו, אלא תזקקו משעת ממת היד" (רש"י)

כז. שיחות הר"ן קב - ויותר ויותר מזה צריך כל אחד ואחד לחזק את חברו, לכל יפל בדעתו משום דבר שבועולם. ואפלו אם הוא יודע בעצמו שהוא כמו שהוא, אף-על-פי-כן יחזק את חברו, כי את חברו בקל יותר לחזק מלחזק את עצמו, כי "אין חבוש מתיר את-עצמו" (ברכות ה:).

וכשיזכה לבלי להפיל את חברו, אף-על-פי שידע בעצמו שהוא רחוק מעבודתו, אדרבא יחזקו בכל מיני התחזקות ויחיהו וישיבהו בכל מיני דבורים המשיבין את הנפש וכו', על-ידי-זה יכול להיות שאחר-כך יזכה גם הוא לחזר ולשוב לעבודת-השם על-ידי-זה.

"את כספך לא תתן לו בנשך, ובמרבית לא תתן אכרך" (ויקרא כה, לו)

ספר המדות, עניני רבית - [א] הרבית מפסיד היראה (יראה ח"ב ח; ממון ח"ב טו). [ב] המלוה ברבית, נכסיו מתמוטטין ואינן עולין (ממון צה). [ג] המלוה ברבית, אינו מוציא מי שילמד עליו זכות (ממון ח"ב טז).

פי עבדי הם וכו', לא ימכרו ממפרת עבד" (ויקרא כה, מב)

כח. ספורי-מעשיות, מעשה יא מנן-מלך ונן שפחה שנתחלפו - והלכה המילדת והחליפה הולדות, למען תראה מה יצמח מזה ואיך יפל דבר. והחליפה הולדות, והניחה בן-המלך אצל השפחה, ובן-השפחה אצל המלכה וכו'. - וזה ה'בן-מלך' האמתי, שנקרא בן השפחה, היה טבעו נמשך לנמוס המלכות, אך שהיה נתגדל בבית העבד וכו'. - ענה ואמר ה'בן-מלך האמתי' שנעשה עתה 'מלך', אל 'בן השפחה האמתי': "עתה אני מבין, שאני 'בן-המלך' באמת, ואתה 'בן-השפחה' באמת!

"כי לי בני ישראל עבדים, עבדי הם" (ויקרא כה, נח)

כט. ח"ב ה, טו - יש בחינת בן, שמחפש בגנזיא דמלכא כמו בן. ויש בחינת עבד, שאין לו רק לעשות עבודתו שנתנו לו, ואסור לו לשאל שום טעם וחקירה על עבודתו, כי הוא מחזיב רק לעשות את שלו, דהינו עבודתו שנתנו לו לעשות.

אבל יש בן, שהוא אוהב כל-כך את אביו, עד שמחמת האהבה, הוא עושה מעשה עבד, מה שעבד פשוט צריך לעשות, והולך וקופץ בתוך הסוללות הגדולה, בתוך קשרי המלחמה, ומגלגל עצמו בכל מיני רפש וטיט כדי לעשות נחת רוח לאביו, מה שאפלו עבד פשוט לא היה עושה עבודות כאלו.

ואזי פשאביו רואה אהבתו החזקה כל-כך, עד שמשליך עצמו לעבודות גמור בשביל אהבתו, אזי מרחם עליו ומגלה לו גם מה שאין נמסר אפלו לבן. שיש מקומות שגם הבן אסור לכנס לשם, השגות שגם הבן אינו משיג אותם, הינו שנתגלה לו בחינת (ברכות ז): "צדיק ורע לו, רשע וטוב לו", שגם משה בחייו לא השיג זאת.

ל. חיי מוהר"ן סו (שיך להספור: "דע שיש שני מיני פלטין, באחד דר מלך, ובאחד דר עבד", בסוף ספורי-מעשיות) - כשעובדין השם ועדין הוא בבחינת עבד, עדין הוא בבחינת ארור' חסד-שלום. ויש בחינת עבד בקדושה, בחינת (ברכים לה, ה): "משה עבד ה'".

[ענו באריכות בלקוטי-הלכות, הלכות ברפתי-השחר הלכה ג/ בענין 'עבודת-השם' בבחינת עבד, על-פי ספורי-מעשיות מעשה י"א מבן מלך ובן-שפחה שנתחלפו].

"את שבתתי תשמרו, ומקדשי תיראו" (ויקרא כו, ב)

לא. ח"ב סז - 'שבת' שהוא "שמא דקדשא-בריד-הוא" (זהר יתרו פח), הוא בחינת 'פח הראות', בחינת (תקוני-זהר ככו): "תלת גונין דעינא, ופת-עין", שנמשך מארבע אותיות השם. ועל-כן בכל-מקום שנזכר בגין 'בית-המקדש' נזכר 'שבת', כמו שכתוב (ויקרא יט, לו, כו, ל): "את שבתתי תשמרו, ומקדשי תיראו". כי ה'מקדש' הוא גם-כן בחינת 'עינים', כי 'שבת' הוא בחינת הגנין המאירין ל'בית-המקדש'.

"אני ה' אלתיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים לתת לכם את ארץ פנוע להיות לכם לאלקים" (ויקרא כה, לח) - "שכל הדר בארץ-ישראל, אני לו לאלקים. וכל היוצא ממנה, פעובד עבודת-אלילים" (רש"י)

לב. ח"א מד - "כל הדר בחוץ-לארץ, דומה כמי שאין לו אלוקי. וכל הדר בארץ-ישראל, דומה כמי שיש לו אלוקי" (תבואת קי). ועל-ידי 'מחאת בן', אזי הוא דר באוירא דארץ-ישראל, ויש לו אלוקי, ונתבטל מחשבות עבדו. ותפלה היא בחינת אמונה, כמו שכתוב (שמות י, יב): "ויהי ידיו אמונה עד בא השמש", ותרגומו: "פרישן בצלו". ונגד אמונה, הם הכפירות מחשבות עבדו, ותקונם על-ידי תמידין, על-ידי ארץ-ישראל, על-ידי מחאת בן.

לג. ח"א קנה - בשיש לו 'אמונה' - אזי אין מזיק לו שום דבר, ואינו ירא משום אדם ושום דבר, ומתפלל בחיות כראוי, ונוסע להצדיק, כי אינו מתירא ומתפחד משום ענין שבועולם. וזה בחינת ארץ-אפים, שאין שום דבר יכול לכלבלב אותו, רק יעצר רוחו, כי לא אכפת לה שום דבר, רק עושה את שלו בזריזות ושמחה.

ג. ח"א מ - על־ידי עבודה־זרה, נמנע המטר, כמו שכתוב (דברים יא, טז): "ועבדתם אלהים אחרים וכו' ולא יהיה מטר". וכשאין מטר, אין שבע. וכשאין שבע, אין שלום, כמו שכתוב (תהלים עב, ג): "ישאו הרים שלום לעם", כמו שפרש רש"י. וכשאין שלום, אזי אין איש עוזר לחברו. וכל אחד צריך לנסע ולטלטל ממקום למקום בשביל פרנסתו. ועל־ידי עבודה־זרה, בא עצירת גשמים. וכשאין קמה, אין תורה.

ד. ח"ב ה, א - כל הרפואות הם על־ידי עשבים, והם גדלים רק על־ידי אמונה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (תענית ח, ב): "אין הגשמים יורדין אלא בזכות אמונה, שנאמר (תהלים פח, יב): אמת מארץ תצמח, וצדק משמים נשקף". שפשיש אמונה, אז יורדין גשמים וצומחים עשבים, ואזי יש רפואות. גם עקר כח הרפואה שיש בכל עשב ועשב, הוא על־פי הסדר שיש להזרעים, לפי המקום ולפי הזמן. וסדר הזרעים, הוא על־ידי אמונה, בבחינת: "אמונה, זה סדר זרעים", שעל־ידי אמונה נעשה הסדר של הזרעים לפי הזמן והמקום, שעל־ידי־זה יש להם כח לרפאות.

ה. ח"ב ס - כשיש מלחמות בעולם, יש יקרות בעולם, על־ידי השפיכות־דמים שיש בעולם. כי האדמה היא חיבת בזה כשיש שפיכות־דמים. כי הגשמים נעשין על־ידי האדים העולים מן הארץ, וכשיש מלחמות ושפיכות־דמים, אזי האדמה נותנת כחה לשם, כי מן האדים העולים מנפח נעשה השפיכות־דמים, ועל־כך אין יורדין גשמים, כי עכשו נעשה מן האדים 'שפיכות־דמים' (עין בפנים).

ו. ח"ב ס - גם בא עצירת גשמים, על־ידי מי שאומר תורה ברבים, ושומעים תלמידים שאינם הגונים, כי על־ידי כבוד התורה בא גשמים וכו' (עין בפנים).

ספר המדות, עניני גשמים - [א] שנה שיש הרבה גשמים, סימן שגולדים בזה השנה הרבה זכרים (בנים צב). [ב] אין הגשמים נעצרים, אלא על בטול תרומות ומעשרות, ומספרי לשון־הרע, ועזי פנים, ובטול תורה, ועז גזל (ממון כו). [ג] התקון למטר, ירבה בתפלה (ממון כז). [ד] כשיש שבע בעולם, אזי החלשות נתמעטים (ממון כט). [ה] אין הגשמים נעצרים, אלא על פוסקי צדקה ברבים ואינם נותנים (ממון לו). [ו] מטר בשביל יחיד, ופרנסה בשביל רבים. ויחיד דאלים זכותיה, ברבים דמי (ממון נא). [ז] על־ידי קדוש על היין, בא מטר ונשמע תפלתו (ממון נב). [ח] מטר בזכות אדם אחד, ושרה אחת, ועשב אחד, ובזכות הארץ וחסד ויסורין (ממון נד). [ט] הגשמים נעצרים בשביל עבודה־זרה, ובשביל נאוף, ובשביל צדיק שלא נספר בהלכה, ובשביל מקפחי פרנסת אחרים (ממון נה). [י] מי גשמים מסגלין למי שאין לו גבורת אנשים (סגלה ח"ב ג). [יא] אמירת תהלים, סגלה להוריד גשמים, "תהלים" - למטר השמים ת'שתה מ'ים (סגלה ח"ב ד - תפלה ח"ב ז). [יב] על־ידי עזות, גשמים נעצרים, ובידוע שנכשל בעברה, וסופו שיפשל בעברה, ומתר לקרותו רשע, ומתר לשנאתו, והוא אחד מתקע"ד (מהתשע־מאות־שבעים־וארבעה) דורות (עזות ט).

ו'ארץ־אפים' תלוי בארץ־ישראל, כי שם זוכים לבחינת ארץ־אפים. כי ארץ־ישראל הוא בחינת אמונה, כמו שכתוב (תהלים לו, א): "שכן ארץ ירעה אמונה", וכמו שאמרו חז"ל (כתובות קיז): "כל הדר בארץ־ישראל, דומה כמי שיש לו אלוך". - נמצא: שעקר עבודת איש הישראל, זוכין על־ידי ארץ־ישראל, שהוא בחינת אמונה, בחינת אריכת אפים.

ועקר גדל ההשתוקקות וההתלהבות של משה רבנו עליו השלום לארץ־ישראל, היה רק בשביל מדת אריכת אפים, שזוכין שם. - וצריך כל אדם לבקש מהשם־יתברך: "שיהיה לו פסופין וגעגועים לארץ־ישראל, וגם שיהיה געגועים לכל הצדיקים לארץ־ישראל".

פרשת בחקתי

"אם בחקתי תלכו" (ויקרא כו, ג), "שתהיו עמלים בתורה" (רש"י)

א. ח"ב קט; שיחות הו"ן שח - "אדם לעמל יולד" (איוב ה, ז), "אשרי מי שעמלו בתורה" (בראשית־דב"ה יג, ז; סנהדרין צט:). - הינו מאחר שכל אדם נולד לעמל, ואי אפשר להמלט מזה בשום אופן, ואפלו אם יהיה לו כל חללי דעלמא, בודאי יהיה לו עמל ויסורין ודאגות הרבה, על־כן "החכם עיניו בראשו" (קהלת ב, יד), שיהפך העמל לעמל של תורה, אשר בשביל זה נולד שיעמל בתורה - ואז אשרי לו, כי נצול מעמל העולם־זהה, וזוכה לחיי עולם־הבא.

"ונתתי גשמיכם בעתם" (ויקרא כו, ד) - עניני גשמים

ב. ח"א ז, א; ט, ה - עקר הגשמים בארץ־ישראל, כי שם התהומות, הינו הנסים, הינו אמונה, תפלה. וזה שאמרו חז"ל (תענית ח, ב): "אין הגשמים יורדין אלא בשביל אמונה", הינו בחינת ארץ־ישראל, שהוא בחינת תפלה, בחינת אמונה. והיא שותה תפלה, ששם התהומות בחינת נסים. וזה שאמרו חז"ל (שם ח): "בשעה שהגשמים יורדין, אפלו פרוטה שבכיס מתברכת". "פרוטה שבכיס" - שפעמים נתכסה כח הנסים, ועל־ידי הגשמים נתברך הפרוטה, הינו הנסים "דפריטא שפותה".

ואלו בני־אדם המבחישים כל הנסים, ואומרים שהכל דרך הטבע, פוגמים בתפלה, כי התפלה היא נסים שמשנה את הטבע, ופוגמים באמונה שאין מאמינים בהשגחת הבורא יתברך, ופוגמים בארץ־ישראל שהוא מקום הנסים, כמו שכתוב (שיר־השירים ב, יב): "יקול התור נשמע בארצנו", וכמו שאמרו (שם י): "ארץ־ישראל שותה תפלה", כי שם התהומות, מקום הנסים, כמו שכתוב (רות א, ט): "ותהם כל העיר".

וזה שאמרו חז"ל (סנהדרין צז): "אין משיח בידוד בא, אלא עד שתכלה פרוטה מן הכיס", הינו שייכלו האפיקורסים שאין להם אמונה בנסים, ומכסים כל הנסים בדרך הטבע, כי עקר הנסים בארץ־ישראל. וזה: "עד שתכלה פרוטה מן הכיס" - בני־אדם המכסים בכליות הנסים בדרך הטבע, הכלולים במלאך דפריטא שפותה. וכשתכלה זאת, ותתרבה אמונה בעולם - אז יבוא משיח, כי עקר הגאולה תלוי בזה.

ויגו על-ידי צדקה, בא גשם (צדקה טז). וידן בשאנשים
 נותנים צדקה, על-ידיזה הפרות נתברכין והשלום
 בעולם (צדקה מט). וטו בעוון תרומות ומעשרות, השמים
 נעצרים והיקר הזה (צדקה נ). וטז הגשמים יורדין בזכות
 שמחת חתן ופלה (שמחה כג). ויזו השלום סימן לשבע
 (שלום כב). ויחן למוד מסכת שבועות, מסגל לירידת
 הגשם (שבועה ג). ויטו בעל-תשובה יתפלל על הגשם,
 ועל-ידיזה מכפרין לו על עוונותיו (תשובה קא). וכזו ביום
 הגשמים, ישועה פרה ורבה בעולם, ומליצי זכות נכנסין
 לפניו (תפלה טז).

"ונתתי שלום בארץ וכו', וחרב לא תעבר בארצכם" (ויקרא כו, ז)

ז. ח"א מד - על-ידי מחאת פנים בתפלה, נתבטל הרג
 ואבדון מעולם, פי הידים הם בחינות (בראשית א, ג): "יהי אור,
 ויהי אור", ימינא ושמאלא. וכתוב (שם א, ד): "וירא אלקים את
 האור וכו', ויבדל בין האור", דא אהרן. "ויבין החשך", דא
 קרח' (תקוני-זוהר עד). וזה בחינות (ויקרא כו, ז): "ונתתי שלום
 בארץ, וחרב לא תעבר בארצכם".

ח. ח"א עה - מדת נצחון ומחלקת ומלחמה, באה מדמים
 שעדין לא עבד בהם השם-יתברך. וצריך לבטל מדת הנצחון
 והמחלקת, ולרדף אחר השלום, על-ידי שידיבר הרבה בתורה
 ותפלה, שהם בחינת העלאת מיין-נוקבין, בחינת שלום, וזה
 עקר תקון הבריאה. כי בשעת בריאה נפלו האותיות למטה,
 ונתפזרו לכמה ניצוצות. ועל-ידי העלאת מיין-נוקבין נעשה
 צרופה, וזהו בחינת שלום, פי קדם שמכניס הניצוצות
 והאותיות תוך דבורי תורה ותפלה, אין להם שום צרופה וחבור,
 בבחינת מחלקת. ובשמכניסם אל הדבור, מצרפם ומחברים,
 שזהו בחינת שלום, שעל-ידיזה נתתקנין ונתחדשין כל
 העולמות הנפולין, ונחשב פאלו בראן מחדש.

וזה בחינת (ויקרא כו, ז): "ונתתי שלום בארץ", פי מה'ארציות'
 נתעלין הניצוצות ונעשה שלום, שזהו עקר תקון הבריאה. על
 כן צריכין לדבר רק דבורים קדושים, ולא דברים אחרים, כדי
 להעלות הניצוצות, לתקן כל העולמות.

**"ופניתי אליכם" (ויקרא כו, ט),
 "אפנה מכל עסקי לשלם שכרכם" (רש"י)**

ט. שיחות הר"ן ע - ענה ואמר: היתכן שאנו מניחין השם-
 יתברך שיעשה לגור גזרות בעולם?! פי אנו צריכין לקרותו
 מעסקיו שעוסק בהם באיזה גזרה וכיצא חסד-שלום, שישליך
 זאת, ויפנה אלינו למה שאנו רוצים לדבר עמו לבקש ממנו
 שיקרב אותנו לעבודתו יתברך. פי פשאחד רוצה לדבר עם
 השם-יתברך, לפרש שיחתו לפניו, אזי השם-יתברך משליך
 כל ענייניו וכל הגזרות שרוצה לגור, וכל העסקים שלו, ופונה
 עצמו רק לזה האיש שרוצה לדבר עמו ולפרש שיחתו לפניו.

"ונתתי משפני בתוככם ולא תגעל נפשי אתכם" (ויקרא כו, יא)

י. ח"א ע - המשכן, היה לו פח המושך' להמשיך אלקות
 למקום שהיה עומד שם. בחינת (שיר-השירים א, ד): "משכני
 אחריו גרוצה", פי כל מה שמתקרב יותר אליו הוא רץ ביותר,

מחמת הכח המושך, וכמוכא במדרש (שמות-רבה לא, י)
 שה'משכן' הוא לשון 'משכון', שהוא משכון לישראל
 שתשרה שכינה אצלם אפלו אם יחטאו חסד-שלום, כמו
 שכתוב (ויקרא כו, יא): "ונתתי משפני בתוככם ולא תגעל נפשי
 אתכם". פי 'משכן' לשון 'משכני' וכו', שיש לו בחינת פח
 המושך' להמשיך אלקות למקום שהיה עומד שם.

"ואולף אתכם קוממיות" (ויקרא כו, יג)

יא. ח"א קנה - ארץ-ישראל' הוא בחינת 'אמונה', בחינת
 ארץ אפים, הפך הפעם. וזה שקדם 'קריאת-שמע' שהוא
 'אמונת היחוד', אנו מבקשים: "והוא יוליכנו קוממיות
 לארצנו", הינו שאנו מבקשים ומתגעגעים לארץ-ישראל, ועל-
 ידיזה זוכים לאמונה, הינו 'קריאת-שמע' שהוא 'אמונה'.

"ואם לא תשמעו לי וכו'" (ויקרא כו, יד) - ענין הקללות'

יב. ח"א קפא - כל הדברים שדוברין על הצדיק האמת
 ועל אנשיו, הם טובות גדולות מאד בגשמי וברוחני, וכמו
 שאיתא במדרש (תנחומא נצבים א) על פסוק (דברים כט, ט) "אתם
 נצבים": "שנסמך לפרשת קללות - לומר: שכל הקללות הן
 הן המציבין אתכם". [עין זוהר-החדש פרשת פי תבא, דברים נפלאים
 למאד בענין הקללות שבמשנה-תורה].

"ואם את משפטי תגעל נפשכם" (ויקרא כו, טז), "שונא החכמים" (רש"י)

יג. ח"א ית, ד - האמונה מחזקת תמיד במלכות והנהגה,
 שלא יקח אותה זר שאין ראוי לה. ועקר המלכות שרשה
 בחכמה, כדי לידע איך להנהיג ולמלך. לכן יש לכל מלך
 חכמים ויועצים, כי בזה תבון מלכותו ויתקין מדינתו. ועל-
 ידי אהבת החכמים תבון המלכות. וכשבא למלך איזהו שנאה
 על החכמים, ידוע ליהוי לה שמן השמים יורידוהו ממלכותו,
 פי אין קיום לעולם בלא החכמה, בבחינת (משלי כט, ד): "מלך
 במשפט יעמיד ארץ", וה'משפט' הוא בחינת 'חכמים', בבחינת
 (ויקרא כו, טז): "ואם את משפטי תגעל נפשכם". ודרשו (ספרא
 פקוטי ב): "זה השונא את החכמים".

נמצא זה שאין לו אמונה בשלמות, פשבא לקח לעצמו
 המלכות והנהגה, אזי האמונה שסביב הנהגה, מפיל אותו
 לשנאת חכמים, כדי שלא יתקין בידו המלכות והמנהיגות, פי
 עקר המלכות תלוי במשפט.

**"ושברתי את גאון עזכם" (ויקרא כו, יט)
 "זה בית-המקדש, וכן הוא אומר (יחזקאל כד, כא):
 'הנני מחלל את מקדשי את גאון עזכם'" (רש"י)**

יד. ח"ב סז - שבת' מאיר לה'בית-המקדש', פי ה'מקדש'
 הוא גם-כן בחינת 'עינים', כמו שכתוב (יחזקאל כד, כא): "גאון
 עזכם, מחמד עיניכם" (עין בבא-בתרא ד). ו'שבת' הוא בחינת
 ה'גנין' המאירין ב'מקדש', פי 'שבת' הוא בחינת 'פח הראות',
 שהם "תלת גונין דעינא ובת-עין" (תקוני-זוהר קכו). המאירין
 ל'בית-המקדש' שהוא בחינת 'עינים'.

"חרב נקמת נקם ברית" (ויקרא כו, כה)

טז. ח"א נ, י - על פגם-הברית, 'חרב' בא, בבחינת (ויקרא כו,
 כה): "חרב נקמת נקם ברית".

טז. ח"א ל, י - "חרב נקמת" (ויקרא כו, כח), היא בחינת מלכות'.

יז. ח"א נח, ג' דה - בפח שהיה משה' כלול מאבות, היה לוחם בנגד עמלק, בבחינת (ויקרא כו, כח): "חרב נקמת נקם ברית", פי האבות הן ברית, בחינת (שם כו, מב): "וזכרתי את בריתי יעקוב" וכו'. ו'עמלק' טמא בריתם, בבחינת (דברים כה, יח): "אשר קרד בדרך".

ועלידי ה'חרב נקמת' בשמכניע כל הצרים הרודפים אחר חלושי פח שבישראל ומכניס אותם לעבודת השם יתברך, זוכה ל'פי שנים' (דברים כא, יז), לחדש חדושין דאורייתא בשבת על חד תרין, בחינת (שמות טז, כב): "לחם משנה", בחינת (דברים יז, יח): "משנה תורה", בחינת (תהלים קמט, ו): "חרב פיפיות".

"בשברי לכם מטה לחם" (ויקרא כו, כז)

יח. ח"א ט, ג - בני ישראל בתפלתם גורמים זיווג דקדשא-בריה הוא ושכינתה. ולפי הזיווג שגורם בתפלתו, בן זוכה לזיווג, והתפלה הם שתיים-עשרה נסחאות, לפיכך "הזיווג בקריעת ים-סוף" (סוטה ב), שהם שנים-עשר. וגם ישראל מפרנסים לאביהם שבשמים בתפלתם. וכפי שמפרנס לאביו שבשמים בתפלתו, בן נותנין לו פרנסתו. וזה (פסחים קיח): "קשין מזונותיו בקריעת ים-סוף", הינו מזונות נתחלק לשנים-עשר שבילים, לפי שתיים-עשרה שבטי ירה. וצריך לזה זכות גדול, שיזכה להעלות תפלתו דרך שער השידך לשבטו.

וזה (ברכות ה): "על תפילתי שתהא סמוך למטתי", הינו שיתפלל דרך שער המטה שלו, כי יש "שנים-עשר מטות" (במדבר יז, יז), וכל אחד יש לו שער מיוחד, והתפלל שלא תתרחק תפלתו ממטה שלו. וזה לשון 'מטה', כי 'מטה' לשון 'זיווג', במאמר הסמוך: "על מטתי שתהא נתונה" וכו', ומטה' הוא בחינת 'זיווג'. גם 'מטה' היא בחינת 'פרנסה', כמו שכתוב (ויקרא כו, כז): "בשברי לכם מטה לחם", פי "שנים-עשר מטות" גורמין זיווג ומפרנסין, 'קשה זיווג' ו'קשין מזונותיו' וכו'.

"וזכרתי את בריתי יעקוב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכר, והארץ אזכר וגו'. ואף גם זאת בהיותם בארץ איביהם" (ויקרא כו, מברמד)

יט. ח"א לז, ד - וזה פרוש (ויקרא כו, מב): "וזכרתי את בריתי יעקוב". אימתי יתגלון האבות בעולם, פד "הארץ אזכר", על ידי אוריא דארץ-ישראל, ועלידי הכל שאין בו חטא, בחינת הכל פיהם של תינוקות, פי בן נתברכו תינוקות, כמו שכתוב (בראשית מח, טז): "הוא יברך את הנערים ויקרא בהם שמי ושם אבתי", שעלידי התינוקות נתגלו האבות להגן.

כ. ח"א נה, ג - יכולין לגלות ולהמשיך קדשת ארץ ישראל אפלו עכשו בגלות שהיא תחת יד הסטרא-אחרא, בבחינת (ויקרא כו, מד): "ואף גם זאת בארץ איביהם", הינו אפלו בגלות המה, יכולין לגלות בחינת "גם זאת", עלידי התנוצצות אור זכות אבות, כמאמר הזהר (שלח קעד): "באת דאית תמן אבות, אית תמן שכינתא", בבחינת (שם כו, מב): "וזכרתי את בריתי יעקוב וכו' והארץ אזכר" - בשמתנוצץ אור זכות אבות, אזי נתגלה קדשת ארץ-ישראל.

כא. ח"א נח, ג - האבות הן ברית, בחינת (שם כו, מב): "וזכרתי את בריתי יעקוב" וכו'.

"ואם המר ימירנו וכו'" (ויקרא כו, לג)

כב. ח"א נד, בסוף - "מי יימר, איתו אשלו ומושחו" (בכורות ח). ששאלו אותו סבי דברי אתונא: "מי יימר?! - מי הוא זה שיקנס בהיכלי התמורות למקום הקלפות, להעלות משם הקדשה בבחינת קטרת, ושעלידי עליתו יתעלה הברכות. וזה מי יימר, לשון 'תמונה', לשון (ויקרא כו, לג): "אם המר ימירנו". "והשיב להם: איתו אשלי ומושחו", הינו עקר עלית הקדשה, עלידי השמחה. ולעיתיד בצאת ישראל מהגלות בשמחה, כמו שכתוב: פי בשמחה תצאו, אז יכלו הקלפות לגמרי. וזה: איתו אשלי וכו'.

פרקי אבות

- פרק חמישי -

"בעשרה מאמרות נברא העולם!"

ומה תלמוד-לומר, והלא במאמר אחד יכול להבראות? - אלא להפרע מן הרשעים שמאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות, ולתן שכר טוב לצדיקים שמקימין את העולם שנברא בעשרה מאמרות" (משנה א)

א. ח"א מח - הכח שאדם מכניס בתבות התפלה, הם "כ"ח אתון דעבדא דבראשית שבהם נברא העולם" (תקוני זהר יג). - ו'עשרה מאמרות שבהם נברא העולם" (אבות פ"ה מ"א), מקבלין כח מכ"ח אתון אלו. והדבורים שאדם מדבר בכה, הם עצמן הדבורים של הקדוש-ברוך-הוא. וזה בחינת (ישעיה נא, טז): "ואשם דברי בפיד", פי הם עצמם דבר השם, והם "פח מעשיו" (תהלים קיא, ו).

והמאמרות שבהם נברא העולם, הם בחינת חסד, כמו שכתוב (תהלים פט, א): "פי אמרתי עולם חסד יבנה". וה'חסד' הוא בחינת 'ספה', בחינת 'חבוק', וזה (ישעיה שם): "ואשים דברי בפיד", אזי: "ובצל ידי פסיתיד", בחינת 'ספה', בחינת 'צל יד', חבוק יד ימין' (זהר פינחס ריד).

ב. ח"א צז - קדם בריאת העולם, עדין וקשט השם יתברך עצמו בתפלתו ובמעשים-טובים של צדיקים, שצפה שיהיו צדיקים, שעלידי מעשים-טובים שלהם ימשלו בתפלתם, ויפעלו כל מה שירצו. וזה תענוג של השם יתברך, ונתמלא רצון הבורא.

ומה מתחלה שלא היה התענוג הזה, רק שצפה למרחוק שיהיו צדיקים שיתפללו באפן זה, ומזה התענוג "נברא העולם בעשרה מאמרות" (אבות פ"ה מ"א), כל-שכן עכשו שבא התענוג הזה, שהשם יתברך מחדש את עולמו בעשרה מאמרות, כמו שכתוב (תפלת שחרית): "ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית". - ועשרה מאמרות נמשך מחסד, שנאמר (תהלים פט, א): "אמרתיו", דהינו ה'מאמרות', "עולם חסד יבנה".

ג. ח"א צח, ז - עשרת הדברות, הם בחינת עשרה מדרגות של נבואה. ועלידי נבואה, בחינת עשרת הדברות, זוכין לאמונה

בהשם-יתברך, להאמין שהכל ברא "בעשרה מאמרות" (אבות פ"ה מ"א).

ד. ח"ב ה, בסוף - ה"עשרה מאמרות שבהם נברא העולם" (אבות פ"ה מ"א), הם בחינת כלי-מלאכה של מעשה בראשית. פי עלידי נבואה זוכין לאמונה, שהיא בחינת עשרה מאמרות, פי עלידי אמונה מאמינים בחדוש העולם, שהשם-יתברך ברא הכל בעשרה מאמרות, ועלידי אמונה זוכין לחדוש העולם שלעתידי, ואז יתער שיר חדש, השיר שלעתידי, שהוא שיר פשוט וכו', שהוא י' אותיות.

ה. ח"ב יב - שרש כל הבריאה הוא הכבוד, פי (יזמא לח. אבות פ"ו מ"ב): "כל מה שברא הקדוש-ברוך-הוא, לא בראו אלא לכבודו, כמו שכתוב (ישעיה מג, ז): "כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו וכו'". וזה בחינת (אבות פ"ה מ"א): "בעשרה מאמרות נברא העולם, והלא במאמר אחד יכול להבראות, אלא בשביל שבר וענש נברא בעשרה מאמרות". ובכל חלק וחלק מהבריאה ובכל מאמר ומאמר, יש בו בחינת כבוד מיוחד שהוא שרשו.

וזה בחינת (תהלים כט, ט): "ובהיכלו פלו אמר כבוד", שבכל מאמר מלבש בו כבודו ויתברך, שעלידי-זה נברא העולם. ויש גבול לכל כבוד וכבוד שמלבש בכל מאמר ומאמר, שלא יתפשט למקומות החיצונים. אבל הם מקבלים חיות מבחינת "בראשית מאמר סתום" שכולל כל המאמרות, והוא סתום ונעלם בתכלית ההסתרה, פי מהכבוד והמאמרות המתגלים אי-אפשר להם לקבל חיות. ודבר זה אי-אפשר להבין, ואסור להרהר בזה בכל.

ועליכן פשאים נופל חס-ושלום לבחינת מקומות המטנפים, ומתחיל להסתכל על עצמו ורואה שרחוק מאד מכבודו ויתברך, ושואל ומבקש "איזה מקום כבודו" (זהר בהרבה מקומות; קדשת פתח), זה עקר תקונו ועליותו, בבחינת ירידה תכלית העליה. פי "איזה מקום כבודו", זה בחינת הכבוד עליון של המאמר העליון, המאמר סתום בראשית, וכשמבקש ומחפש "איזה מקום כבודו", בזה בעצמו חוזר ועולה אל הכבוד העליון, לתכלית העליה.

וזה סוד בחינת 'חלל הפנוי', שהוא כפיכול פנוי מאלקותו ויתברך, ובאמת בודאי אי אפשר שלא יהיה שם גם-כן השם-יתברך, פי אם-כן מהיכן יקבל חיות. אך זהו בחינה הנ"ל, שמקבל חיות מבחינת 'בראשית מאמר סתום'.

ו. ח"ב עא - כבוד הוא תקון העולם, פי (יזמא לח. אבות פ"ו מ"ב): "כל העולם נברא בשביל כבוד השם-יתברך, כמו שכתוב (ישעיה מג, ז): "לכבודי בראתיו" וכו'. פי יש 'כבוד פרטי' לכל מאמר ומאמר של ה"עשרה מאמרות שבהם נברא העולם" (אבות פ"ה מ"ב), אשר בשביל אותו הכבוד היה זה המאמר, שעלידו נברא 'חלק פלוני' מהבריאה, כדי שיגיע 'כבוד זה' להשם-יתברך. וכן 'מאמר אחר', שבו נברא 'חלק אחר' מהבריאה, היה בשביל 'כבוד אחר' שיגיע להשם-יתברך.

ועליכן פשאים מישואל זוכה לראות בעצמו איזה התגלות הכבוד, הינו פשיש לו איזה כבוד - הוא צריך לידע מאיזה מאמר נתנה זה הכבוד. ובודאי לאו כל אדם זוכה לזה

להרגיש בעצמו התגלות כבוד השם-יתברך. אבל אלו שהם בהיכלא דמלכא, פשיש להם איזה כבוד, אזי אין לזקחין לעצמן כלל מן הכבוד, רק מעלין הכל להשם-יתברך, והם מבינים בהכבוד מאיזה 'מאמר' נתנה זה ה'כבוד'.

וזה בחינת (תהלים כט, ט): "ובהיכלו פלו אמר כבוד", שאצל אלו שהם בהיכלא דמלכא, ה'כבוד' הוא 'פלו אמר', הינו 'פלו מאמר', פי הכבוד שיש להם הוא פלו רק בשביל המאמר, שנתנה בשביל זה הכבוד. - וזה בחינת (דניאל א, ד): "ואשר 'פח' בהם לעמד בהיכל המלך", 'פח' זה בחינת "כ"ח אתון דמעשה בראשית" (תקוני-זהר יג), בחינת "עשרה מאמרות שבהם נברא העולם". - שאלו שהם 'בהיכלא דמלכא', מגלין ומאירין ה"כ"ח אתון עלידי הכבוד.

ז. ח"ב עח - גם קדם קבלת-התורה היתה התורה במציאות, פי התורה היא נצחית. אמנם אז היתה בהעלם ובהסתה, שהיו ה'עשרת-הדברות' נעלמין "בעשרה מאמרות שבהם נברא העולם" (אבות פ"ה מ"א), שהיתה כל התורה פלה נעלמת ונסתרת בתוך ישוב העולם שנברא בעשרה מאמרות. ובכל הדבורים של העולם ובכל העבדות והעשיות, הן מי שחוטב עצים או איזה עבדא שיהיה, בכלם נעלם התורה, פי הכל 'נברא בעשרה מאמרות' אשר שם התורה נעלמה ונסתרה קדם מתן-תורה.

והצדיק בשעה שפורש מן התורה והוא בחינת איש פשוט, הוא מקבל חיות מבחינה זו של קדם מתן-תורה. ועלידי-זה הוא מחיה את כל הפשוטים שבעולם. - וזהו בחינת הדרך של ארץ-ישראל שהצדיק מחיה עצמו בעת פשיטותו משם - פי עקר פח קדשת ארץ-ישראל הוא עלידי בחינת (תהלים קיא, ו): "פח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים", כמו שפרש רש"י (בראשית א, א): "שבשביל זה פתח ב'בראשית', שלא יאמרו גזלנים אתם וכו', עליכן פתח ב'בראשית', פי הוא ויתברך ברא הכל, וברצונו נתנה להם וברצונו וכו'. נמצא שעקר פח ארץ-ישראל הוא מבחינת 'עשרה מאמרות שבהם נברא העולם', שהם בחינת 'פח מעשיו', שעלידי-זה היו ישראל יכולים לילך ולקבש ארץ-ישראל.

וגם פאן בחוץ-לארץ, ישראל באים לפעמים במקומות שהיו רחוקים מאד מקדשת ישראל, וכובשים המקום ומקדשין אותו שיהיה מקום ישראלי, שזהו גם-כן בחינת ארץ-ישראל. והיו יכולים לומר: "גזלנים אתם שבבשתם זה המקום שאינו שלכם", אך עלידי 'פח מעשיו', בחינת 'עשרה מאמרות', יש לנו רשות לכבש כל העולם ולקדשו בקדשת ישראל, פי הוא בראה, וברצונו נתנה לנו.

נמצא: שעשרה מאמרות שהם מלבשין בדרך-ארץ, הינו ביישוב העולם, הם 'דרך לארץ-ישראל', פי עלידי-זה יכולין לכבש ארץ-ישראל. - וזהו בחינת 'דרך-ארץ', שהוא 'דרך ונתיב' לארץ, הינו לארץ-ישראל.

ח. שיחות הר"ן צה - הקדוש-ברוך-הוא נקרא הו"ה, פי בשם הו"ה נתנה כל העולמות, אבל למעלה מכל העולמות אין לו שם, פי שם אי אפשר להשיג אותו. וזהו (תהלים קלח, ב): "פי הגדלת על כל שמך אמרתך". 'אמרתך' זו הפעלה, פי

'במאמר נברא העולם' (אבות פ"ה מ"א), דהינו הפעלה. הינו: לפי הפעלות של הקדוש-ברוך-הוא למעלה מכל העולמות, הוא גדול מכל השמות שיש לו יתברך, כי שם אין לו שם כלל.

ט. ספר המדות, פנוד ח"ב ג; תוכחה ח"ב ה - בזה שיוצאין לקראת אדם חשוב, נתעוררין "עשרה מאמרות שבהם נברא העולם" (אבות פ"ה מ"א). גם על-ידי קרבת הרחוקים גם-כן.

"ולא ארע קרי לכהן גדול ביום הכפורים" (משנה ה)

י. ח"ב קיז - מה שמבלבל את האדם, כשנכנס לקדשה גבוהה, כגון בשמתקרב לצדיקי-האמת וכיוצא, אזי דיקא יקרה לו מקרה בלתי טהור חס-ושלום. כבר מבאר מזה במקום אחר (ח"א עב). ובאמת אדרבא, מחמת שנתקרב לקדשה גבוה מאד, מחמת זה נודמן לו, כי בשאדם נכנס בקדשה, מדקדקין עליו יותר, ומתעוררין עליו קטרוגים ודינים חס-ושלום, ומחשבת-שלמות הדינים נעשה היצירה-הרע.

ועלי-כן חשבו חז"ל לנס גדול מה "שלא ארע קרי לכהן גדול ביום-הכפורים", כמו שאמר חז"ל (אבות פ"ה מ"ה), כי מחמת שנכנס הכהן הגדול ביום-הכפורים לקדשה גבוה כזו לפני ולפנים, היה בודאי עליו קטרוגים והתגרות הרבה, שמשם נמשך היצירה-הרע, עלי-כן נחשב לנס מה שנצול הכהן הגדול ממקרה ביום-הכפורים. - ועתה ראה והבן: איך יבלבל את האדם ענין הנ"ל, וכי יש לו להתרעם על שלא היה לו נס כמו לכהן הגדול ביום-הכפורים.

"ולא אמר אדם לחברו צר לי המקום שאלין בירושלים" (משנה ה) - ענין מעט מחזיק את המרבה'

יא. ח"א קצא - אפשר שישב אחד אצל חברו במקום אחד בגני-עדן, ולזה יהיו כל התענוגים וכל הש"י עולמות, וחברו לא יהיה לו שום תענוג, כי עקר הרגשת תענוג עולם-הבא הוא בלב. כי "שמים לרום וארץ לעמק ולב מלכים אין חקר" (משלי כה, א), נמצא ש'לב מלכים' גדול הרבה מ'רום השמים ועמק הארץ', שתופסים בלי-ך מקום כמה וכמה אלפי אלפים פרסאות, והלב והמח שקטנים מאד במקומם, הם תופסים הכל, עד שיכול לתן לב על כל מדינה וכו', וזה רק מחמת שנמצא שם האלקות, כי עקר האלקות הוא בהלב.

ומעתה בין וחכם: אם בהלב שנמצא שם רק 'בחנינות אלקות', כמה גדול ערכו שיכול לתפס במקומו המועט, עולמות אין מספר, ומעתה הוי דן אלפי אלפים קל-וחמר, לשער בדתו מנדלות הבורא ברוך-הוא.

יב. ספורי מעשיות, מעשה יג (ביום החמישי בעל החטוטרך) - ואין אני 'בעל חטוטרות' כלל, רק אדרבא יש לי בתפלים כאלו שהם בחינת 'מעט מחזיק את המרבה' וכו'. כי פעם אחת היה שיחה וספור, שהיו אנשים מפארים עצמם בבחינה זו. שכל אחד ואחד היה מתפאר שיש לו בחינה זו של מעט מחזיק את המרבה. ומאחד מהם היו מחיכים ושוחקים ממנו, והשאר שהתפארו בבחינה זו של 'מעט מחזיק את המרבה', נתקבלו דבריהם.

אבל בחינת 'מעט מחזיק את המרבה' שיש לי, הוא גדול מכלם וכו'. - "ובחינת 'מעט מחזיק את המרבה' שיש לי, היא

בחינת 'סוף המקום' לגמרי, שמשם ולמעלה אין מקום כלל, על-יכן אני יכול לשא את כלכם אל 'האילן' שהוא 'למעלה מהמקום' לגמרי". [ובלקוטי הלכות, הלכות ציצית ג, יא, והלכות ספר-תורה ג, ו - מבאר שם משנתנו על-ידי הספור הקדוש הזה].

יג. ספר המדות, צדיק ח"ב ד - אל תתמה על החפץ, שהאדם הוא בריה קטנה ובו תלוי כל העולמות, כי כן בכל מקום שהשכינה שרויה 'מעט מחזיק את המרבה'.

"והקשת" (משנה ו)

יד. ח"א נט, ו - 'רבי שמעון היה קשת הברית' (כתובות עז; וברש"י שם; וירושלמי ברכות סה. בראשית-דברה לה, ב; אהר-החדש בראשית), בחינת (דברים ד, יג): "ויגד לכם את בריתו", הינו כלליות הגידון.

טו. ח"א מב - על-ידי נגינה נמתקין הדינים - 'הקשת' היא ה'שכינה', ותלת גונין דקשת' הם האבות, והם לבושין דשכינתא, וכשהיא מתלבשת בלבושין דנהירין, אזי: "וראיתיה לזכר ברית עולם" (בראשית ט, טז), אזי: "וחמת המלך שבכה" (אסתר ז, י). משל למלך שפעם על בנו, וכשהמלך רואה המלכה בלבושין דנהירין, אזי מרחם על בנו. ואותיות התפלה היא השכינה, שה'דבור' נקרא 'קשת', כמו שפרש רש"י (בראשית מה, כב): "בחרבי ובקשתתי", "לשון תפלה".

גם על-ידי אמונות חכמים, שמאמין שכל דבריהם ומעשיהם אינו פשוט, ויש בהם רזין - מלביש את הקשת בלבושין דנהירין, אזי: "וראיתיה לזכר ברית עולם". כי ה'צדיק' הוא בחינת 'קשת', כמו שאמר רבי שמעון בן יוחאי לרבי יהושע בן לוי: "הנראה קשת בימיה" וכו' (כתובות עז).

גם 'קשת' זה בחינות 'תקיעות' - כי תקיעה שברים תרועה, הם האבות אברהם יצחק יעקב, וסימנה 'קשת', הינו תקיעה וכו' (זהר פנחס רלב).

טז. ח"א נה, ט - תקון התפלה, הוא בחינת בחינת דריכת הקשת. והן תלת גונין דקשת, שהם אור האבות המתנוצץ.

יז. ח"ב פג - על-ידי 'תקון הברית' שהוא 'קשת', יכול להוציא החצים, שהיא התפלה, שהוא ח"י ברכן דצלותא, שהם תלת ווין, בחינת חצים, ומקומם בברית, בבחינת (תהלים פט, טט): "ובריתי נאמנת לו". אמונה' זה בחינת 'תפלה', בבחינת (שמות יז, יב): "ויהי ידיו אמונה".

יח. ספורי מעשיות, מעשה יב מ'בעל תפלה' - השיב ה'גבור' וכו'. וכאשר הלכתי ממקומי, שכחתי את הקשת שלי שם. השיב ה'בעל-תפלה': "אני ראיתי את הקשת הזה, וידעתי שבודאי הוא קשת שלך, אך לא הייתי יכול למצא אותך".

"מהיר לשמוע ומהיר לאבד, יצא שכרו בהפסדו" (משנה יב)

יט. ח"א קפח - ה'שכחה' היא בחינת 'אבדה', כמו שקראו חז"ל את השוכח אבד (אבות פ"ה): "מהיר לשמע ומהיר לאבד" וכו'.

"ארבע מדות ביושבים לפני חכמים, ספוג ומשפך משמרת ונפה" (משנה ט)

כ. הוספות מפתגמי רבנו ז"ל (השיך לח"א תורה יג, הנדפס בסוף הספר) - וארבע אופנים שבתורה, הן 'ארבע מדות בתלמידים, ספוג, ומשפך, משמרת, ונפה' (אבות פ"ה מט"ו).

"כל מחלקת שהיא לשם שמים, סופה להתקים. איזו היא מחלקת שהיא לשם שמים, זו מחלקת הלל ושפא"י" (משנה ז')

כא. ח"א נו, ח"ט - יש מחלקת שהוא לשם שמים, שהוא באמת דעת גדול מאד, יותר מהדעת של שלום, כי באמת זה המחלקת היא אהבה ושלום גדול, כמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה (קדושין ל:): **"את והב בסופה"** (במדבר כא, יד), לא זזו משם עד שנעשו אהבים זה לזה.

וזה שאמרו חז"ל (אבות פ"ה מ"ז): **"מחלקת שהיא לשם שמים סופה להתקים"**, הינו שבאמת היא אהבה. וזה: **"סופה להתקים"**, בחינת אהבה, כמו שכתוב: **"את והב בסופה"** פנ"ל. וזה בחינת משה, כי משה הוא בחינת ה'דעת', שהוא בחינת מחלקת לשם שמים. ועל-כן משה הוא ראשי-תבות: **"מחלקת שפא"י ה'לל"**, שהם בחינת מחלקת לשם שמים.

וזה בחינת (קדושין לח:): **"עווגה"**, דהינו מצות מחלקת, שהוציאו ממצרים. כי במצרים שהיה הדעת בגלות, בודאי לא היה מחלקת לשם שמים, כי זה תלוי בדעת. וזה: **"עווגה שהוציאו ממצרים"**, בחינת מחלקת שהוציאו ממצרים ששם היה הדעת בגלות, טעמו בהם טעם מן, שהיא בחינת דעת גדול, בחינת מחלקת לשם שמים. וזה שכתוב בזהר (תצוה קפג:): **"ש"מצה היא אסותא"**, כי מצה, בחינת מחלקת לשם שמים, בחינת דעת, בחינת שלום - הוא רפואה - כי שלום הוא רפואה וכו'.

ולבוא למחלקת לשם שמים, צריך לזכור ולטהר את הידים והשמים, ששם כל הדבורים - עלידי אנהח באמת. - וכל הדבורים שמקבלין משם, מבחינת ידים, בחינת שמים, אין לגנות את המקבל אף אם אין הלכה כמותו, מאחר שקבלם מן השמים. כי זה בחינת מחלקת לשם שמים, שבאמת אלו ואלו דברי אלקים חיים" (ערובין יג), רק שאי אפשר להשיג זאת, כי זה בחינת דרכי-השם נפלאות תמים דעים שאי אפשר להשיג וכו'.

כב. ח"א פח - ההשפעות והברכות אי-אפשר להם לבוא לעולם אלא עלידי הצדיק, כי יש לו ידים בפה לקבלם, דהינו אהבה ויראה. וצריך הצדיק בזה לגנו האהבה והיראה, כדי שלא יקטרגו המקטרגים עליו ויגזלו ממנו ההשפעות. וזהו (תהלים קמז, ח): **"המכסה שמים בעבים"**, הינו אש ומים, הינו בשמצדיק יכול לכסות שמים, אש ומים, הינו האהבה והיראה שלו, אזי: **"המכין לארץ מטר"**, יכול להמשיך כל הברכות, בחינת מטר.

אך בשמצדיק הוא מפרסם גדול, אזי המקטרגים יודעים ומשגיחים עליו היטב, ואינם מניחים לו להוריד השפע, והקדוש-ברוך-הוא נותן בלב צדיק אחר להחזיק עליו במחלקת, כדי לכסותו, ושיוכל להוריד השפע. וזהו (אבות פ"ה מ"ז): **"מחלקת שהוא לשם שמים"**, הינו לשם צדיק, שהוא מכנה בשם שמים, מחמת שיש לו אהבה ויראה - וכדי להכין מטר שהוא בחינת השפעות וברכות.

"כל המזכה את הרבים, אין חטא בא על ידו" (משנה יח)

כג. ספר המדות, תשובה נד - מי שמזכה את הרבים, נעשה שתף להקדוש-ברוך-הוא במעשה בראשית.

"יהודה בן תימא אומר: הוי עז פנמר וכו'. הוא היה אומר: עז פנים לגיהנם, ובשתי פנים לגן עדן. יהי רצון שתבנה עירך במהרה בימינו ותן חלקנו בתורתך" (משנה כ)

כד. ח"ג נב, דנסוף - אי-אפשר לבוא לשבעה רועים, כלליות של כל מנהיגי הדור, שהם כלליות הקדשה, אלא על-ידי עזות, כמאמר חז"ל (אבות פ"ה מ"ט): **"הוי עז פנמר"**, כמו שכתוב (שמות טו, יג): **"נהלת בעזך אל גוה קדשך"**, הינו, על-ידי עזות נכנסין לתוך הקדשה. כי יש רועים של הסטרא-אחרא, והם גם-כן מפרסמי הדור, וכופין אנשים לתחות שעבודיהו, ועקר מלכותם הוא על-ידי עזות. ועל-כן כדי להנצל מהם מתחת ממשלתם, אי-אפשר רק על-ידי עזות, לעמד נגד עזותם.

וזה פרוש המשנה (אבות שם): **"יהודה בן תימא אומר: הוי עז פנמר" וכו'**. נמצא שמזהיר על עזות דקדשה, שצריך האדם שיהיה עז פנמר כנגד כל הקמים כנגדו למנע אותו חס-ושלום מעבודתו, ותכפוי-מיד מבאר שם גדל הפנים והאסור של העזות-פנים דסטרא-אחרא: **"הוא היה אומר: עז פנים לגיהנם" וכו'**. ואם פן אפשר לטעות כי בהכרח צריכין לעזות בשביל הקדשה, כי אי-אפשר להתקרב אל הקדשה באמת כי אם על-ידי עזות, וכמו שאמר הוא עצמו: **"הוי עז פנמר"**, וכן אמרו חז"ל (ביצה כה:): **"לא נתנה תורה לישראל, אלא מפני שהן עזין"**. ומצד אחר העזות רע מאד, עזות-פנים שלא בשביל הקדשה (כל-שכן עז-פנים כנגד הקדשה, נגד יראי השם), שזה העזות רע מאד, כי **"עז-פנים לגיהנם"**. ואם-כן נפל פותא בבירא, כי אין יודעין איך להתנהג?

עליזה בקש התנא: **"יהי רצון שתבנה עירך במהרה בימינו"**, שהוא פליאה גדולה: מה סמיכות יש לתפלה זאת, וגם אין דרך המשנה להתפלל באמצע דבריו. אך שהתפלל: שיזכה לידע איך להתנהג בענין העזות, שלא יהיה לו שום עזות דסטרא-אחרא, רק עזות דקדשה, שעל-ידו נבנה **"ירושלים קריה נאמנה"** (ישעיה א, כא-כו), לזכות לאמונה על-ידי העזות, שאי אפשר להתקרב להצדיקים אמתיים, כלליות שבעה רועים, שעקר האמונה נמשך על-ידם, פיראם על-ידי עזות פנ"ל.

וזהו: **"יהי רצון שתבנה עירך במהרה בימינו"**, הינו שיהיה העזות עזות דקדשה, שממנו נבנה ירושלים קריה נאמנה. אך לבוא לזה, הוא על-ידי **"ותן חלקנו בתורתך"**, על-ידי שמשגיחין בחינת **"נעשה ונשמע"** (שמות כד, ז), שעושים מה'נשמע' נעשה, מתורת השם, תורתו - שזוכה להשיג תורת השם. וזהו: **"ותן חלקנו בתורתך"**, שיהיה חלקנו בתורה, בחינת תורתו, בחינת נעשה' - בתורתך, הינו תורת השם מממש - שיזכה להכלל באון, להשיג תורת השם, בחינת נשמע, שעל-ידי-זה זוכין לשמחה, שעל-ידי-זה זוכין לעזות דקדשה, בחינת (תקומה ת, ט): **"כי חדות ה' היא מעזכם"**.

וזה: **"ובשתי פנים לגן-עדן"**, כי באמת זה העזות דקדשה נמשך מבשתי, כי לעזות דקדשה זוכין על-ידי שמחה וחדוה, בחינת **"כי חדות ה' היא מעזכם"**, ולחדות השם זוכין על-ידי בחינת נעשה ונשמע פנ"ל. ועקר שלמות השמחה הוא על-ידי יראת, בחינת נשמע, בחינת תפלה. ויראה היא בשתי, ירא בשתי" (תקוני-אחר צב:), נמצא שעזות דקדשה נמשך מבשתי. וזה:

וצריך לפלס דרְקוֹי אִיךְ לְהַתְנַהֵג עִם הָעֲזוּת, לְבָלִי לְהִיּוֹת חֹסֵי וְשְׁלוֹם עֲזוּת־פְּנִים, כִּי הִיא מְדָה רְעָה מְאֹד, וְאַף־עַל־פִּי־כֹן יִהְיֶה לוֹ עֲזוּת דְקַדְשָׁה.

כה. ח"א רעא - צריך שיהיה להאדם עזות דקדשה, כמו שאמרו (אבות פ"ה מ"ט): "הוי עז כנמר". ואפלו נגד הרב בעצמו צריך שיהיה לו עזות, שיעז פניו לדבר עמו כל מה שצריך, ולא יתבייש.

וזה שאחד מקרב יותר, הוא רק עלידי שיש לו עזות יותר, ומחמת זה מדבר עמו יותר. אך זה תלוי בזה, שזה שיש לו עזות לדבר, הוא מחמת עבודתו שהוא עושה ועובד הרבה את השם, ומחמת זה יש לו עזות לדבר עם הרב, ומחמת זה שהוא מדבר עמו, על־ידי־זה עושה ועובד הרבה, על־ידי שמתעורר ביותר על־ידי שמדבר הרבה עמו.

"בן ארבעים לבינה" (משנה כא)

כט. ח"א נו, ז"ח - ה'מן' הוא בחינת דעת גדול. ועל כן "אכלו בני ישראל את המן ארבעים שנה" (שמות טז, לה), כי "בן ארבעים לבינה" (אבות פ"ה מ"ט), 'ארבעים' הוא בחינת 'בינה ודעת'.

טוב להודות לה' ולומר לשמך עליון
על החסד הנפלא והנורא שעשית עמנו,
ועם עוד רבבות אלפי ישראל
שזכינו במתנת חינוך, בניסים ונפלאות
שלא כדרך הטבע, עם הרבה ניסופין
והשתוקקות, להשתטח באתרא קדישא
מירוץ, במקום קודש הקדשים של התנא
האלקי, העיר וקדיש מן שמיא נחית,
בוצינא קדישא, רבי שמעון בר יוחאי
זיע"א - בעצם היום הזה, יום ההילולא
הגדולה - ל"ג בעומר - יום התונתו ויום
שמחת לבו - והתפללנו ושמחנו ורקדנו
שם, כמו בכל שנה, עם ילדי החלאקה
ומשפחותיהם, עם הדלקות ומדורות
גדולות להבעיר אש הרשב"י הקדוש (וגם
זכינו ליכנס בחרדת קודש, לפני ולפנים לתוך
המערה הקדושה והחצר הקדוש).
וזכינו ברוב רחמיו וחסדיו יתברך, להתגבר על
כל הקשיים והמניעות של המלכות הרשעה
והסט"א, שהפחידו אותנו בכל מיני דמיונות
שוא ואחיות עינים - "מען האט דיר א נארישקייט
איינגערעדט, קער דײַ צוריק, עס איז בױדאײַ נישט דא" [ראה
ששטות ספרו לפניך, אם תשמע, שוב לאחורך, כי בודאי לא
תמצא, כי איננו בעולם] - ובזכותו של האבי סבא דסבין רביה"ק
הנחל נובע מקור חכמה זיע"א שגילה לנו: "אז עם איז בױדאײַ
יא דא" [בהכרח הוא בנמצא בודאי; בודאי ישנו בעולם]. ויה"ר
שזכות הרשב"י יגן עלינו, להתקרב מחדש להש"ת ולצדיקיו
האמתיים בתמימות ובפשיטות, ולהתגבר על כל המניעות
כפי גודל החשק, אכ"ר.

"ובשת פנים לגרעון", כי העזות דקדשה בחינת 'בשת', הוא בחינת 'עזון', 'עזן עלאה' וכו', שהוא בחינת 'נשמע', בחינת 'יראה', בחינת 'תפלה' כנ"ל.

כה. ח"ג ל, ח - יש שני מיני עזות - א) עזות דקדשה, שאי אפשר לקבל את התורה בייאם על־ידי־זה, כמו שאמרו חז"ל (אבות פ"ב מ"ה): "לא הבישון למד", וכמו שאמרו חז"ל (ביצה כה): "מפני מה נתנה תורה לישראל, מפני שעזין ה', וכמו שאמרו (אבות פ"ה מ"ט) "הוי עז כנמר". ובשביל זה ה'תורה' נקראת 'עז', כמו שכתוב (תהלים כט, יא): "ה' עז לעמו יתן", כי אי אפשר לבוא אל התורה, בייאם על־ידי עזות דקדשה. ב) עזות דסטרא־אחרא, שמשם באין תורות אחרות, בחינת 'פסילים', כי "כל מי שיש בו עזות, בידוע שלא עמדו רגלי אבותיו על הרסיני" (קדרים כ).

ועל־ידי שהצדיק רואה בכל אחד ואחד אם יש לו עזות דקדשה או להפוך, יודע אם תפלתו היתה תפלה הכשרה או להפוך, כי גם התפלה היא על־ידי עזות, כי אי אפשר להתפלל בייאם על־ידי עזות, כי התפלה היא פלאות ושדוד המערכות, שהמערכות מחיבין כן, והוא פא בתפלתו לשדוד המערכות ולעשות פלאות, על־כן בשעת התפלה צריך לסלק את הבושה, כי על־ידי הבושה שמתבייש מאתו יתברך, אי אפשר להתפלל, בייאם על־ידי עזות.

כו. ח"א לה, ו - "מי שיש בו עזות, בידוע שלא עמדו רגלי אבותיו על הר סיני" (קדרים כ). כי אדם הראשון פגם בבחינת 'תפלין', בחינת "עץ החיים" (בראשית ג, כד), ודבק את עצמו באילנא דמותא, ועל־ידי־זה "ויגרש אותו מגן עדן" (בראשית ג, כב), כי "עזות פנים לגיהנם" (אבות פ"ה מ"ט). וכך תב בתיובתא, פתיב (שם ג, כא): "ויעש להם פתגות עזר", "דא תפלין" (תקוני־זהר קטו).

כז. ח"א קמז - כשם שמי שהוא עזות פנים אין לו חלק בתורה, כמו שאמרו חז"ל (חגיגה יד): "שבקש הקדוש־ברוך־הוא לתן התורה לאלה דורות, ראה שאין העולם מתקיים, ונתנה לכ"ו דורות, ועמד ושתלן וכו', והן הן עזי־פנים שבדור". נמצא, שהעזי־פנים אינם בכלל קבלת־התורה, כי הם מהתתקע"ד דורות שלא היו ראויים לקבל התורה. וכן אמרו (קדרים ט): "מי שיש בו עזות, בידוע שלא עמדו רגלי אבותיו על הר סיני". - כמו־כן מי שהוא איש שפל ונבזה ואין בו שום עזות דקדשה, אין לו גם־כן חלק בתורה, כמו שאמרו (ביצה כה): "מפני מה נתנה תורה לישראל, מפני שהן עזין". כי צריך שיהיה בו עזות דקדשה, כמו שאמרו חז"ל (אבות פ"ה מ"ט): "הוי עז כנמר".

ועל־ידי עזות דקדשה שיש בו, הוא מקבל עזות דקדשה מהשם־יתברך, והוא בחינת (תהלים סח, לה־לו): "תנו עז לאלקים, א־ל ישראל הוא נתן עז ותעצמות לעם". שעל־ידי־זה שיש לנו עזות דקדשה לעמד כנגד כל הקמים עלינו למנע אותנו מעבודתנו, על־ידי־זה אנו נותנין כביכול עז וכח למעלה, ועל־ידי־זה נתעורר למעלה בחינת עזות דקדשה, ונשפע עלינו, ונותן לנו עז ותעצמות לעמד כנגד העזות דסטרא־אחרא של כל העזי־פנים שבדור. כי כשאין לו עזות דקדשה, בודאי יבטלו אותו המונעים מתורתו ועבודתו, כי אין לאדם חלק בתורה כשאין לו עזות דקדשה כנ"ל.